

ROMÂNIA
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

 ROMÂNIA

Str. Batiștei, nr.25, sector 2, București
Tel: 021-310.38.86, Fax: 021- 310.36.16
E-mail: presedinte@scj.ro

Înalta Curte de Casație și Justiție Secțiile Unite

Hotărârea nr. 5 Ședința din 8 iunie 2018

Sub președinția doamnei judecător Iulia Cristina Tarcea, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție,

Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite, în conformitate cu dispozițiile art. 25 lit. c) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare, s-a întrunit pentru sesizarea Curții Constituționale în vederea exercitării controlului de constituționalitate, înainte de promulgare, asupra Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal (PL-x nr. 553/2017).

Sesizarea este legitimată constituțional de dispozițiile art. 146 lit. a) din Constituția României și de prevederile art. 15 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, care prevăd dreptul Înaltei Curți de Casație și Justiție de a sesiza Curtea Constituțională pentru controlul constituționalității legilor înainte de promulgare.

Din totalul de 115 judecători în funcție, au fost prezenți 77 judecători.

În urma dezbaterilor, deliberând, Secțiile Unite au hotărât să fie sesizată Curtea Constituțională cu privire la neconstituționalitatea dispozițiilor articolului unic pct. 2 (art. 36 alin. 1), pct. 3 (art. 37 alin. 1), pct. 4 (art. 38 alin. 1), pct. 5 (art. 38¹) și pct. 10 (art. 97) din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal (PL-x nr. 553/2017), în raport cu art. 1 alin. (5) din

Constituție în componenta sa referitoare la calitatea legii, pentru următoarele considerente:

În conformitate cu jurisprudența Curții Constituționale, reflectată în Decizia nr. 61/2018 (publicată în M. Of. nr. 204 din 6 martie 2018), paragraful 107, *respectarea standardelor de claritate și predictibilitate a legii a devenit o cerință de rang constituțional. Astfel, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a statuat că autoritatea legiuitoare, Parlamentul sau Guvernul, după caz, are obligația de a edicta norme care să respecte trăsăturile referitoare la claritate, precizie, previzibilitate și predictibilitate (de exemplu, Decizia nr. 562 din 19 septembrie 2017, publicată în M. Of. nr. 838 din 23 octombrie 2017, Decizia nr. 903 din 6 iulie 2010, publicată în M. Of. nr. 584 din 17 august 2010, Decizia nr. 743 din 2 iunie 2011, publicată în M. Of. nr. 579 din 16 august 2011 și Decizia nr. 1 din 11 ianuarie 2012, publicată în M. Of. nr. 53 din 23 ianuarie 2012). Totodată, instanța de control constituțional a constatat că, deși normele de tehnică legislativă nu au valoare constituțională, prin reglementarea acestora legiuitorul a impus o serie de criterii obligatorii pentru adoptarea oricărui act normativ, a căror respectare este necesară pentru a asigura sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației, precum și conținutul și forma juridică adecvate pentru fiecare act normativ. Astfel, respectarea acestor norme concură la asigurarea unei legislații care respectă principiul securității raporturilor juridice, având claritatea și previzibilitatea necesare (Decizia nr. 26 din 18 ianuarie 2012, publicată în M. Of. nr. 116 din 15 februarie 2012 și Decizia nr. 445 din 16 septembrie 2014, publicată în M. Of. nr. 790 din 30 octombrie 2014). În mod concret, prin Decizia nr. 1 din 10 ianuarie 2014 asupra obiecției de neconstituționalitate a Legii privind stabilirea unor măsuri de descentralizare a unor competențe exercitate de unele ministere și organe de specialitate ale administrației publice centrale, precum și a unor măsuri de reformă privind administrația publică, publicată în M. Of. nr. 123 din 19 februarie 2014, Curtea Constituțională a sancționat paralelismul legislativ, constatând încălcarea art. 1 alin. (5) din Constituție (paragrafele 111 și 113).*

De asemenea, în conformitate cu jurisprudența Curții Constituționale, reflectată în Decizia nr. 619/2016 (publicată în M. Of. nr. 6 din 4 ianuarie 2017), paragraful 40, *legea trebuie să întrunească cele trei cerințe de calitate care rezultă din art. 1 alin. (5) din Constituție - claritate, precizie și previzibilitate. Referitor la cerințele de calitate, Curtea Constituțională a reiterat, în paragraful menționat, că cerința de claritate a legii vizează caracterul neechivoc al obiectului reglementării, cea de precizie se referă la exactitatea soluției legislative alese și a limbajului folosit, în timp ce*

previzibilitatea legii privește scopul și consecințele pe care le antrenează (Decizia nr. 183 din 2 aprilie 2014, publicată în M. Of. nr. 381 din 22 mai 2014, paragraful 23).

Cu privire la dispoziții similare, așa cum se relevă în Comunicatul Curții Constituționale din 30 mai 2018, „analizând criticile de neconstituționalitate intrinsecă referitoare la dispozițiile art. 2, 3, 4, 5, 6 și 8 din Legea privind măsurile alternative de executare a pedepselor privative de libertate, Curtea a reținut neconstituționalitatea acestor norme din perspectiva clarității, a preciziei și a previzibilității, prin raportare la art. 1 alin. (5) din Constituție. Dispozițiile legii supuse controlului, pe de o parte, reglementează soluții legislative contradictorii și, pe de altă parte, omit să reglementeze condiții esențiale privind aplicarea instituțiilor juridice nou create, împrejurări ce sunt de natură a genera confuzie și incertitudine cu privire la modul lor de interpretare și aplicare. Având în vedere că soluțiile legislative a căror neconstituționalitate punctuală a fost reținută constituie elemente esențiale ale reglementării actului normativ, Curtea a apreciat că viciile de neconstituționalitate afectează actul normativ, în întregul său, astfel încât a admis obiecțiile de neconstituționalitate și a constatat că Legea privind măsurile alternative de executare a pedepselor privative de libertate este neconstituțională, în ansamblul său.”

În lumina jurisprudenței Curții Constituționale, din perspectiva clarității, a preciziei, a previzibilității și a coordonării legislației, dispozițiile articolului unic pct. 2 (art. 36 alin. 1), pct. 3 (art. 37 alin. 1), pct. 4 (art. 38 alin. 1), pct. 5 (art. 38¹) și pct. 10 (art. 97) nu întrunesc exigențele art. 1 alin. (5) din Constituție. Astfel:

■ Pct. 5, prin care este introdus art. 38¹, privește „regimul detenției la domiciliu.” Contrar denumirii („regimul detenției la domiciliu”) și contrar exigențelor constituționale privind previzibilitatea legii, art. 38¹ nu cuprinde o reglementare propriu-zisă a regimului detenției la domiciliu și a modalității de supraveghere a persoanei condamnate care execută pedeapsa prin detenție la domiciliu.

Unica dispoziție care privește regimul detenției la domiciliu este inclusă în art. 38¹ alin. (3), prin care se stabilește că prevederile art. 221 C. proc. pen. se aplică în mod corespunzător. Or, aplicarea în mod corespunzător a prevederilor art. 221 C. proc. pen. nu se poate realiza în cursul executării pedepsei, conținutul dispozițiilor art. 221 C. proc. pen. fiind incompatibil cu domeniul executării pedepselor.

În primul rând, art. 221 C. proc. pen., care reglementează conținutul măsurii preventive a arestului la domiciliu, stabilește competențe pentru judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară și instanța investită cu judecarea cauzei, nici judecătorul de drepturi și libertăți

sau de cameră preliminară și nici instanța investită cu judecarea cauzei neputând prelua competențe în cursul executării pedepsei.

În al doilea rând, obligația prevăzută în art. 221 alin. (2) lit. a) C. proc. pen. - constând în prezentarea în fața organului de urmărire penală, a judecătorului de drepturi și libertăți, a judecătorului de cameră preliminară sau a instanței de judecată ori de câte ori este chemat - este intrinsec legată de existența unui proces penal pe rol, neputând fi dispusă în cursul executării pedepsei și neputând fi aplicată în mod corespunzător în cursul executării pedepsei.

În al treilea rând, înlocuirea cu măsura arestării preventive, reglementată în art. 221 C. proc. pen., nu poate fi aplicată în mod corespunzător în cursul executării pedepsei.

■ Pct. 5, cu referire la art. 38¹ alin. (1), exceptează de la executarea pedepsei prin detenție la domiciliu persoanele condamnate pentru fapte comise „cu violență.” Așa cum s-a susținut în Hotărârea nr. 2 din 26 aprilie 2018 a Secțiilor Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, referirea la faptele comise „cu violență” nu permite identificarea, în mod exact, a sferei faptelor exceptate de la executarea pedepsei prin detenție la domiciliu. Astfel, de exemplu, infracțiunea de tulburare a ordinii și liniștii publice prevăzută în art. 371 C. pen. se poate săvârși „prin violențe comise împotriva persoanelor sau bunurilor ori prin amenințări sau atingeri grave aduse demnității persoanelor”, iar referirea la fapte comise „cu violență” nu permite desprinderea unei concluzii clare privind includerea sau excluderea faptei prevăzute în art. 371 C. pen. în/din sfera excepțiilor. În cazul infracțiunii prevăzute în art. 371 C. pen., precum și în cazul tuturor infracțiunilor în conținutul cărora săvârșirea prin violență reprezintă o modalitate alternativă, nu rezultă cu claritate dacă numai săvârșirea în concret în modalitatea exercitării violențelor se include în sfera excepțiilor de la executarea pedepsei prin detenție la domiciliu sau dacă, pentru includerea în sfera excepțiilor, este suficient ca norma de incriminare reținută în încadrarea juridică să prevadă, ca modalitate alternativă, exercitarea violențelor.

Referirea la faptele comise „cu violență” se regăsește și la pct. 2 (art. 36 alin. 1), pct. 3 (art. 37 alin. 1) și pct. 4 (art. 38 alin. 1), textele menționate fiind criticabile sub aspectele anterior invocate.

■ Pct. 5, cu referire la art. 38¹ alin. (2), stabilește că „prevederile alin. (1) se aplică și persoanelor condamnate care mai au de executat 18 luni până la împlinirea fracției minime obligatorii pentru liberarea condiționată din pedeapsa inițială a închisorii mai mare de un an.”

Sub un prim aspect, din referirea la aplicarea „prevederilor alin. (1)” nu rezultă, cu claritate, dacă persoanele condamnate pentru fapte comise „cu

violență” sunt exceptate sau nu sunt exceptate de la beneficiul dispozițiilor art. 38¹ alin. (2).

Sub un al doilea aspect, art. 38¹ alin. (2) nu furnizează elemente suficiente cu privire la modul de calcul al fracției minime obligatorii pentru liberarea condiționată, în sensul că nu se precizează care este influența dispozițiilor art. 55¹ referitoare la „compensarea în cazul cazării în condiții necorespunzătoare” asupra calculului fracției minime obligatorii.

Sub un al treilea aspect, art. 38¹ alin. (2) nu reglementează situația persoanelor care au de executat mai puțin de 18 luni până la împlinirea fracției minime obligatorii pentru liberarea condiționată (de exemplu, persoanele condamnate la pedeapsa închisorii de 1 an și 6 luni).

Sub un al patrulea aspect, plasarea persoanelor condamnate în detenție la domiciliu, cu 18 luni înainte de împlinirea fracției de pedeapsă, reconfigurează instituția liberării condiționate, fără ca legiuitorul să fi realizat minime modificări în Codul penal, de natură să asigure corelarea legislației. Astfel, de exemplu, în art. 100 alin. (1) lit. b) C. pen. se prevede că „liberarea condiționată în cazul închisorii poate fi dispusă, dacă cel condamnat se află în executarea pedepsei în regim semideschis sau deschis.” Practic, în conformitate cu dispozițiile art. 100 alin. (1) lit. b) C. pen., persoana care se află în executarea pedepsei prin detenție la domiciliu nu poate beneficia de liberarea condiționată.

■ Pct. 10 (art. 97) modifică procedura de acordare a liberării condiționate, în contradicție cu dispozițiile art. 587 C. proc. pen. Astfel, prin dispozițiile art. 97, în forma modificată, competența de a dispune liberarea condiționată este atribuită judecătorului de supraveghere a privării de libertate, iar prin dispozițiile art. 587 C. proc. pen., nemodificate, liberarea condiționată este menținută în competența instanței (judecătoria în a cărei circumscripție se află locul de deținere). Prin modificarea dispozițiilor art. 97 din Legea nr. 254/2013 și menținerea dispozițiilor art. 587 C. proc. pen. se creează un paralelism legislativ, încalcându-se art. 1 alin. (5) din Constituție.

Prin urmare, dispozițiile articolului unic pct. 2 (art. 36 alin. 1), pct. 3 (art. 37 alin. 1), pct. 4 (art. 38 alin. 1), pct. 5 (art. 38¹) și pct. 10 (art. 97) din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal (PL-x nr. 553/2017), prin neclaritate și imprecizie, prin omisiunea legiuitorului de a reglementa regimul detenției la domiciliu, precum și prin necorelările și paralelisme de reglementare în materia liberării condiționate, încalcă standardele de claritate, precizie, previzibilitate și coordonare a legislației consacrate în jurisprudența Curții Constituționale.

În consecință, pentru considerentele de mai sus, Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite

HOTĂRĂȘTE

Sesizarea Curții Constituționale pentru a se pronunța asupra aspectelor de neconstituționalitate cuprinse în Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal (PL-x nr. 553/2017).

Anexăm în copie tabelele cu semnături.

Președinte
Judecător Iulia Cristina Tarcea

Prim magistrat asistent
Aneta Ionescu